

Overweging 7e zondag door het jaar

Thema: Heb je vijand lief

Lezingen: Leviticus 19,1-2.17-18 en Matteüs 5,38-48

Zondag 19 februari 2023

René Hornikx

Goede mensen,

Een jaar is weer voorbij.

Als we terugkijken op 2022 zien we mooie ervaringen en droevige gebeurtenissen in eigen leven, in dorp, stad, land en wereld.

Wat we van 2022 in ons hart bewaren dat is de voedingsbodem voor het nieuwe jaar dat we vannacht begonnen zijn.

Het eerste wat we horen uit de Schrift vanmorgen is een zegen. Het is de zegen waarmee in verschillende variaties de vieringen hier vaak worden afgesloten: 'Moge de Heer u zegenen en behoeden! Aäron krijgt van zijn broer Mozes de opdracht deze woorden van God door te geven.' (Numeri 6,23)

De eerste lezing die we in het nieuwe jaar horen is een zegen.

Zegen is afgeleid van het werkwoord 'zegenen'. En dit komt van het Latijnse woord 'benedicere'. 'Bene' betekent 'goed' en 'dicere' vertalen we met 'zeggen of spreken'. Goed spreken dus en toegepast op personen mogen we zeggen 'iets goeds zeggen van iemand'.

Want iedereen wil graag iets goeds horen over zichzelf. We vinden het trouwens fijn als mensen goed over ons spreken. Dat geeft ons vertrouwen, moed om mee te werken aan een wereld zoals door God bedoeld. Goed spreken over mensen geeft ons hoop.

Met deze zegen gaan we het nieuwe jaar in. Belangrijk in deze zegen is de naam van de Enige. Van God die zich aan Mozes heeft doen kennen als 'Ik ben, die er zal zijn', 'Ik ben die is', 'Ik ben er', 'Ik ben er voor jou, voor jullie'. Eigenlijk mogen we zeggen, als er niemand meer is, dan ben Ik er, jullie God. Met de zegen verbindt God zich met ons, laat Hij ons nooit alleen en aan ons lot over. Met deze zegen wil God ons eigenlijk ook zeggen: "Heb geen angst of wees niet bang."

En deze zegen is een wens en een belofte tegelijk, ze worden weergegeven in een drievoudige formule.

Op de eerste plaats zal de Enige ons zegenen en behoeden.

Dat wil zeggen dat we mogen worden zoals we bedoeld zijn. Hij zal ons hiertoe behoeden en beschermen tegen alles wat ons kan aanvallen, belagen of bedreigen.

Op de tweede plaats zal de Enige de glans van zijn gelaat over ons spreiden en ons genadig zijn.

God schenkt ons vertrouwen, Hij staat achter je. Hij neemt het voor je op. God wenst je geluk en alle goeds. Dat alles wat we doen en ondernemen zal voeren tot een gelukkig leven en tot vreugde van velen.

En, ten slotte, op de derde plaats zal de Enige zijn gelaat naar ons keren en ons vrede schenken.

God keert ons niet de rug toe, Hij ziet je staan, spreekt je aan, kijkt je aan. Hiermee wil God niet meer doen dan wat een moeder doet, je bemoedigen. En dat doet God telkens en telkens weer van de vroege morgen tot de late avond.

Door deze zegen uit te spreken en tegelijk de armen uit te strekken met gespreide vingers wordt een zegel gelegd op iedereen en op de verzamelde gemeenschap. Zo worden God en wij ten diepste, tot in onze ziel met elkaar verbonden. Volgens de joodse uitleg zou door de gespreide vingers van de voorganger heen, de aanwezigheid van God zichtbaar zijn. Het uitspreken van een zegen gaat altijd gepaard, in de joodse traditie althans, met het uitstrekken van de armen met gespreide vingers.

De zegen die over ons vandaag wordt uitgesproken zorgt voor voorspoed en kracht. Deze zegen maakt toekomst mogelijk en verbindt ons met alle generaties van mensen voor ons en zegent allen die na ons komen.

Zo spraken lang geleden de herders aan het begin van de lente een zegen uit. Het uitspreken van de zegen in combinatie met de naam van de Enige werkte naar twee kanten uit. Aan de ene kant werd onheil, ongeluk ver weg gehouden, aan de andere kant bewerkte de zegen vruchtbare weidegronden en voldoende water. Zo dat er voorspoed was, voldoende eten voor mens en dier, en dat er geluk kwam voor het volk.

Zo werk de zegen vandaag voor ons ook twee kanten uit: onheil verre van ons houden en geluk naar ons tot halen.

Het Hebreeuwse woord voor zegenen is "beracha" en betekent ook danken.

Danken voor wat ons gegeven is en danken voor wat komen gaat. Zegenen en danken dat nodigt ons uit voor een ontvankelijke houden. Zo ontvankelijk als het kind in de voederbak.

Zegenen is dus het tegenovergestelde van vloeken. Zo kunnen we iemand bijvoorbeeld vervloeken die ons kwaad wil doen. Het is iemand niet willen zien. Iemand niet willen zien is die ander het licht in de ogen niet gunnen misgunnen. Eigenlijk wil iemand vervloeken dood eenvoudig zeggen, het ware beter dat jij niet bestond.

Vandaag op de eerste dag van het nieuwe jaar wensen we elkaar geluk, een goed jaar en vrede. De nieuwjaarswensen die we uitspreken laten we gepaard gaan met een eenvoudig gebaar: een welgemeende handdruk en/of een kus. Door deze zegen verbinden we ons aan elkaar en geven we aan dat we voor elkaar willen zorgen een heel jaar lang. En zoals Maria bewaren we in ons hart al de vreugde en al de zorgen van mensen die ons dierbaar zijn. We bewaren ze in ons hart om niet te vergeten met wie we verbonden zijn. Want zoals ik zei, de zegen is belofte en opdracht tegelijk. Het 'bewaren in haar hart' is een beeld van de onvoorwaardelijke trouw en het geloof van Maria.

Niet alleen aan het begin van het nieuwe jaar zegenen we elkaar. Hier in de kapel doen we dat telkens als we ons op zondagmorgen laten verzamelen.

Zoals de vrede aan de herders is verkondigd door de engel, zo zijn het de herders die het vrede doorgeven aan Maria en Jozef en het kind. En over de hoofden van Maria, Jozef en het kind zeggen de herders ons de vrede aan. Zoals het kind in de kribbe vrede heeft gebracht en elk kind dat geboren wordt vrede meebrengt uit de hemel, zo worden we in elke viering uitgenodigd de vrede te ontvangen en door te geven.

En we worden uitgenodigd en gezonden om de opdracht van vrede ook buiten dit gebouw door te geven in woord en daad. Dat kunnen we doen en dat doen we door iedereen te groeten. Door iemand te groeten wil je tegen die ander zeggen ik wil je zien, ik wil dat je behouden blijft, gelukkig bent en dat je in vrede (sjalom) mag leven met jezelf en anderen.

Groeten en zegenen gebeurt in ontmoetingen met elkaar.

Uit tal van evangelieverhalen weten we wat een groet of zegen van Jezus bij de ander teweeg kan brengen. Zo raakt zijn zegen het hart van kinderen en opent de ogen van blinden.

Door Jezus' groet en zegen te ontvangen, worden zij en wij tot nieuwe mensen herboren.

Moge wij in het komende jaar veel mensen groeten en zegenen.